

Verkondiging - Handelingen 11:19-30; 12:24-13:1

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Stefanus was de **allereerste diaken**, aangesteld door de joodse volgelingen van Jezus om bij de armenzorg in Jeruzalem aandacht en geld eerlijk te verdelen. De onderlinge joodse ruzie in Jeruzalem over Jezus liep hoog op, tegenstanders doodden Stefanus, en velen vluchtten uit de stad.

De christen-joodse vluchtelingen uit Jeruzalem vluchtten ver weg (uitgezaaid!) naar het noorden, naar Fenicië, het eiland Cyprus en naar de belangrijke stad Antiochië, een soort Syrisch-romeins Rotterdam, met meer dan 125 nationaliteiten! Vanzelfsprekend spraken die joodse vluchtelingen uit Jeruzalem alleen tot de joden over Jezus. Het ging toch om de betekenis van hun eigen profeten en profetieën. Was die Jezus van Nazareth daar de vervulling van of niet, was hij de beloofde vredeskoning? Daarover wilden zij met hun volks- en geloofsgenoten spreken en waar anders moest dat gesprek plaatsvinden dan in hun synagogen?

Onder die gevluchte joodse gelovigen waren niet alleen joden die in Jeruzalem geboren en getogen waren, autochtone joodse inwoners van Jeruzalem, er waren ook van oorsprong Cyprische en Cyreense joden (N. Afrika). **Joden dus gekomen uit de diaspora.** Zij geboren en opgegroeid tussen de heidenvolken, de onbesnedenen, 'samenvattend 'de Grieken'. Zij ontmoetten hen, dreven er handel en misschien hadden ze er wel vrienden en familie onder gekregen of kleinkinderen. Die joodse gelovigen uit de verstrooiing hadden dus extra gevoel voor die universele profetieën, waarin ook de 'heidenvolken' betrokken worden in de heilsbeloften voor Israël. De uitwerking van de belofte aan Abraham: 'in u zullen alle volken der aarde gezegend worden' ging hun dus ter harte.

Die joodse mannen (uit Cyprus en N. Afrika), te Antiochië gekomen, begonnen in tegenstelling tot die anderen ook tot de Grieken over Jezus te spreken. De Grieken als samenvattende term voor alle vele en vele niet-joodse volken en volkjes, alle inwoners van Syrië en Klein-Azië, die deel hadden aan de Grieks-romeinse cultuur en beschaving. Die joodse mannen van buiten Jeruzalem, die gewend waren te leven tussen die Griekssprekende volkerenwereld, hadden meer feeling voor het feit dat ook de volken buiten Israël Gods schepselen waren. Zij zagen het radicaal nieuwe van Jezus en spraken over Jezus ook tot de heidenen (Grieken).

Trouwens zij ontmoetten die **buitenjoodse volkerenwereld** soms ook **in** de synagoge. Daar waren in die tijd veel mensen uit de heidense volkerenwereld die belangstelling hadden voor het joodse geloof. Ze hadden niet laten besnijden, maar leefden **ten dele** mee met de synagoge: godvrezenden werden ze genoemd. Die godvrezenden voelden zich begrepen en aangesproken door die Joden die ook tot de heidenen over Jezus spraken! Nu telden ze helemaal mee als kind van God.

Uit die niet-joodse volkerenwereld en uit die belangstellende godvrezenden kwamen velen tot geloof en bekeerden zich tot de Heer Jezus.

Toen dat unieke, nl. dat Jezus ook Heer was voor velen uit die niet-joodse heidense volkeren, toen dat jaren later in Jeruzalem bekend werd, vaardigde de moedergemeente in Jeruzalem Barnabas af naar Antiochië. Ze wilden weleens horen en zien wat er door de heilige Geest in beweging was gezet. Antiochië was na Rome en Alexandrië de grootste stad van het Romeinse rijk, een multi-culti samenleving, met een grote joodse bevolking. Barnabas als jood is onder de indruk van het geloof onder het niet-joodse deel van de bevolking, hij **wekte een ieder op de Heer trouw te blijven**, zo staat er. Toen Barnabas in Antiochië het levende geloof zag, al die 'Grieken' die Jezus volgden, zag hij dat **als een genade van God.**, als een vrucht van de heilige Geest. Dat zoiets gebeuren kon

buiten Jeruzalem, buiten zijn eigen volk, was voor hem een verrassing. Dan is het uitgerekend die Barnabas die nadenkt **hoe het verder moet, joden en heidenen, beiden tot geloof gekomen.** Hij ziet het radicaal nieuwe van de situatie. Hij ervaart de actuele betekenis van de belofte aan Abraham: **in u zullen alle volken der aarde gezegend worden.**

In een geweldige visionaire greep denkt hij aan iemand die voor dat nieuwe, dat universele, voor die gemeente die nu **uit Joden en uit heidenen** (Jood en Griek) gaat bestaan, gevoel heeft.

Wie heeft er zoveel gevoel voor beide kanten? Barnabas is het die vanuit Antiochië naar Tarsus afreist en op zoek gaat naar Paulus, gevormd en opgeleid door beroemde joodse leraren in Jeruzalem, en levend temidden der heidenen, en zelf in het bezit van het romeins burgerrecht. Barnabas vond Paulus het meest geschikt om aan die werkelijke multi-culti-gemeente leiding te geven. **Toen hij hem gevonden had bracht hij hem naar Antiochië,** staat er.

Misschien had Paulus er wel geen fluit zin in, misschien moest hij hem wel overreden, maar toen Barnabas hem vertelde wat daar in Antiochië allemaal gebeurde (hoe de **genade Gods** daar werkte en zichtbaar was) toen kon Paulus geen nee meer zeggen. Maar Barnabas schoof het probleem niet af. Een **vol jaar waren ze er samen werkzaam** en leerden zij de gemeente. Stage en inwerk jaar, samen collega's.

Lucas noemt een bont gezelschap als kerkenraad. Barnabas, een Jood eigenlijk uit Cyprus afkomstig is, Simeon, genaamd Niger (de neger/de zwarte, afkomstig dus uit Afrika beneden de Sahara, Lucius van Cyrene dat ligt in Noord-Afrika (bij Lybië/Marokko) en Manaën (van adellijke afkomst). Onze regering had meer dan de helft van die kerkenraad vast geen verblijfsvergunning gegeven. Er blijft intensief contact met de moedergemeente in Jeruzalem. Als één van de profeten uit Jeruzalem, Agabus langs komt voorspelt hij een crisis, een hongersnood die ook onder keizer Claudius is gekomen. (jaar 50) **Dan gebeurt er iets revolutionairs, iets dat historisch gezien absoluut nieuw is in de geschiedenis der mensen en iets dat grote gevolgen zal hebben.**

De christelijke gemeente (christenen het eerst zo genoemd in Antiochië) bestaande uit Jood en Heiden, uit kinderen van Abraham en uit de volkerenwereld, die gaan vanwege de komende hongersnood geld inzamelen voor de joodchristelijke gemeente in Judea.

Heidenen tot geloof gekomen, houden om Christus' wil iets apart voor hun joodse broeders en zusters in Judea. Er was nog geen televisie, fax of e-mail, geen zoomverkeer. Ze kenden die mensen in Judea niet van aangezicht tot aangezicht, het was geen familie in de zin van banden des bloeds, geen ras -of volksovereenkomst, maar om Christus' wil overstijgen zij alle rassen en volks- en klasse tegenstellingen. Niet eigen volk eerst, niet de eigen etnische identiteit moet worden versterkt, maar de roeping van Christus is hun identiteit. Iets buiten hen, iets dat aan hun leven voorafgaat, de liefde van Godswegen. De liefde die het offer kent die roept hen op om in tijden van grote crisis naar elkaar om te zien, om zorg voor elkaar te dragen over grenzen heen.

Werkelijke globalisatie, niet als handelsvoordeel van het rijke westen, maar als hulp aan de hulpelozen over alle grenzen heen, ook over de grenzen van ras en etniciteit! Vrucht van Pinksteren, werk van de opgestane Heer. Het liefdewerk van de eerste diaken Stefanus gaat toch door. Niet alleen de eigen gemeente maar heel de wereld wordt in het oog gevat, en ook de volkeren doen mee. **Hier begint het eerste werelddiaconale denken.** En wat wij tegenwoordig in geseculariseerde vorm doen: een actie voor aids-patiënten in Afrika of een collecte voor nierpatiënten, of betrokkenheid bij de mensen en kerken in Syrië, mensen die u helemaal niet kent, dat is hier in de Syrisch-Romeinse stad Antiochië begonnen. Paulus en Barnabas brengen de liefdegave(verrichten in Jeruzalem hun diaconia, hun liefdedienst) uit Antiochië naar Jeruzalem en nemen dan als extra helper Johannes Marcus mee terug. Aangevuurd door de heilige Geest groeit er een gemeenschap uit jood en heiden, allemaal kinderen van Abraham, geroepen, die ver zien en geloven over grenzen heen, over kerkgrenzen heen, over cultuur en etnische grenzen heen, over het belang van de eigen portemonnee heen. Lof zij U Christus in eeuwigheid, Amen.